

عبدالوهاب فراقی

پہولیس

درگفت وگوبا

دکتر عماد افروغ
سرعلی رضا شجاعی زند
دکتر داود فیروزی
دکتر منصور میراحمدی



کتابخانه آندیشه

پوپولیسیم

در گفت و گو با

(دکتر عماد افروغ، دکتر علیرضا شجاعی زند،
دکتر داوود فیرحی، دکتر منصور میراحمدی)

عبد الوهاب فراتی

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

مجموعه: سید ایمان توری نجفی

چاپ اول: ۱۳۹۳

شماره کتاب: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰ تومان

فی: مجاب



کانون اندیشه جوان

سرشناسه: فراتی، عبد الوهاب

عنوان و نام پدیدآور: پوپولیسیم در گفتگو با اندیشمندان / عبد الوهاب

مشخصات نشر: تهران: کانون اندیشه جوان،

مشخصات ظاهری: ۱۴۲ص.

قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال شابک: 978-600-159-143-3

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابخانه

موضوع: علوم گرای

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳، ۱۰۱ف، ۶۳۳، JC

رده بندی دیویی: ۳۲۱/۸

شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۵۰۲۶۹

تمایزگاه و فروشگاه دانشی: تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی،

پلاک ۵۶ تلفن: ۸۸۷۳۰۴۴۶ - ۸۸۵۰۵۴۰۲

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

پیشگفتار	۹
مقدمه	۱۰
۱. معنا	۱۱
۲. معنی	۱۲
۳. معنی	۱۳
۴. معنی	۱۴
۵. معنی	۱۵
۶. معنی	۱۶
۷. معنی	۱۷
۸. معنی	۱۸
۹. معنی	۱۹
۱۰. معنی	۲۰
۱۱. معنی	۲۱
۱۲. معنی	۲۲
۱۳. معنی	۲۳
۱۴. معنی	۲۴
۱۵. معنی	۲۵
۱۶. معنی	۲۶
۱۷. معنی	۲۷
۱۸. معنی	۲۸
۱۹. معنی	۲۹
۲۰. معنی	۳۰
۲۱. معنی	۳۱
۲۲. معنی	۳۲
۲۳. معنی	۳۳
۲۴. معنی	۳۴
۲۵. معنی	۳۵
۲۶. معنی	۳۶
۲۷. معنی	۳۷
۲۸. معنی	۳۸
۲۹. معنی	۳۹
۳۰. معنی	۴۰
۳۱. معنی	۴۱
۳۲. معنی	۴۲
۳۳. معنی	۴۳
۳۴. معنی	۴۴
۳۵. معنی	۴۵
۳۶. معنی	۴۶
۳۷. معنی	۴۷
۳۸. معنی	۴۸
۳۹. معنی	۴۹
۴۰. معنی	۵۰
۴۱. معنی	۵۱
۴۲. معنی	۵۲
۴۳. معنی	۵۳
۴۴. معنی	۵۴
۴۵. معنی	۵۵
۴۶. معنی	۵۶
۴۷. معنی	۵۷
۴۸. معنی	۵۸
۴۹. معنی	۵۹
۵۰. معنی	۶۰
۵۱. معنی	۶۱
۵۲. معنی	۶۲
۵۳. معنی	۶۳
۵۴. معنی	۶۴
۵۵. معنی	۶۵
۵۶. معنی	۶۶
۵۷. معنی	۶۷
۵۸. معنی	۶۸
۵۹. معنی	۶۹
۶۰. معنی	۷۰
۶۱. معنی	۷۱
۶۲. معنی	۷۲
۶۳. معنی	۷۳
۶۴. معنی	۷۴
۶۵. معنی	۷۵
۶۶. معنی	۷۶
۶۷. معنی	۷۷
۶۸. معنی	۷۸
۶۹. معنی	۷۹
۷۰. معنی	۸۰
۷۱. معنی	۸۱
۷۲. معنی	۸۲
۷۳. معنی	۸۳
۷۴. معنی	۸۴
۷۵. معنی	۸۵
۷۶. معنی	۸۶
۷۷. معنی	۸۷
۷۸. معنی	۸۸
۷۹. معنی	۸۹
۸۰. معنی	۹۰
۸۱. معنی	۹۱
۸۲. معنی	۹۲
۸۳. معنی	۹۳
۸۴. معنی	۹۴
۸۵. معنی	۹۵
۸۶. معنی	۹۶
۸۷. معنی	۹۷
۸۸. معنی	۹۸
۸۹. معنی	۹۹
۹۰. معنی	۱۰۰
۹۱. معنی	۱۰۱
۹۲. معنی	۱۰۲
۹۳. معنی	۱۰۳
۹۴. معنی	۱۰۴
۹۵. معنی	۱۰۵
۹۶. معنی	۱۰۶
۹۷. معنی	۱۰۷
۹۸. معنی	۱۰۸
۹۹. معنی	۱۰۹
۱۰۰. معنی	۱۱۰
۱۰۱. معنی	۱۱۱
۱۰۲. معنی	۱۱۲
۱۰۳. معنی	۱۱۳
۱۰۴. معنی	۱۱۴
۱۰۵. معنی	۱۱۵
۱۰۶. معنی	۱۱۶
۱۰۷. معنی	۱۱۷
۱۰۸. معنی	۱۱۸
۱۰۹. معنی	۱۱۹
۱۱۰. معنی	۱۲۰
۱۱۱. معنی	۱۲۱
۱۱۲. معنی	۱۲۲
۱۱۳. معنی	۱۲۳
۱۱۴. معنی	۱۲۴
۱۱۵. معنی	۱۲۵
۱۱۶. معنی	۱۲۶
۱۱۷. معنی	۱۲۷
۱۱۸. معنی	۱۲۸
۱۱۹. معنی	۱۲۹
۱۲۰. معنی	۱۳۰
۱۲۱. معنی	۱۳۱
۱۲۲. معنی	۱۳۲
۱۲۳. معنی	۱۳۳
۱۲۴. معنی	۱۳۴
۱۲۵. معنی	۱۳۵
۱۲۶. معنی	۱۳۶
۱۲۷. معنی	۱۳۷
۱۲۸. معنی	۱۳۸
۱۲۹. معنی	۱۳۹
۱۳۰. معنی	۱۴۰
۱۳۱. معنی	۱۴۱
۱۳۲. معنی	۱۴۲
۱۳۳. معنی	۱۴۳
۱۳۴. معنی	۱۴۴
۱۳۵. معنی	۱۴۵
۱۳۶. معنی	۱۴۶
۱۳۷. معنی	۱۴۷
۱۳۸. معنی	۱۴۸
۱۳۹. معنی	۱۴۹
۱۴۰. معنی	۱۵۰
۱۴۱. معنی	۱۵۱
۱۴۲. معنی	۱۵۲
۱۴۳. معنی	۱۵۳
۱۴۴. معنی	۱۵۴
۱۴۵. معنی	۱۵۵
۱۴۶. معنی	۱۵۶
۱۴۷. معنی	۱۵۷
۱۴۸. معنی	۱۵۸
۱۴۹. معنی	۱۵۹
۱۵۰. معنی	۱۶۰
۱۵۱. معنی	۱۶۱
۱۵۲. معنی	۱۶۲
۱۵۳. معنی	۱۶۳
۱۵۴. معنی	۱۶۴
۱۵۵. معنی	۱۶۵
۱۵۶. معنی	۱۶۶
۱۵۷. معنی	۱۶۷
۱۵۸. معنی	۱۶۸
۱۵۹. معنی	۱۶۹
۱۶۰. معنی	۱۷۰
۱۶۱. معنی	۱۷۱
۱۶۲. معنی	۱۷۲
۱۶۳. معنی	۱۷۳
۱۶۴. معنی	۱۷۴
۱۶۵. معنی	۱۷۵
۱۶۶. معنی	۱۷۶
۱۶۷. معنی	۱۷۷
۱۶۸. معنی	۱۷۸
۱۶۹. معنی	۱۷۹
۱۷۰. معنی	۱۸۰
۱۷۱. معنی	۱۸۱
۱۷۲. معنی	۱۸۲
۱۷۳. معنی	۱۸۳
۱۷۴. معنی	۱۸۴
۱۷۵. معنی	۱۸۵
۱۷۶. معنی	۱۸۶
۱۷۷. معنی	۱۸۷
۱۷۸. معنی	۱۸۸
۱۷۹. معنی	۱۸۹
۱۸۰. معنی	۱۹۰
۱۸۱. معنی	۱۹۱
۱۸۲. معنی	۱۹۲
۱۸۳. معنی	۱۹۳
۱۸۴. معنی	۱۹۴
۱۸۵. معنی	۱۹۵
۱۸۶. معنی	۱۹۶
۱۸۷. معنی	۱۹۷
۱۸۸. معنی	۱۹۸
۱۸۹. معنی	۱۹۹
۱۹۰. معنی	۲۰۰
۱۹۱. معنی	۲۰۱
۱۹۲. معنی	۲۰۲
۱۹۳. معنی	۲۰۳
۱۹۴. معنی	۲۰۴
۱۹۵. معنی	۲۰۵
۱۹۶. معنی	۲۰۶
۱۹۷. معنی	۲۰۷
۱۹۸. معنی	۲۰۸
۱۹۹. معنی	۲۰۹
۲۰۰. معنی	۲۱۰
۲۰۱. معنی	۲۱۱
۲۰۲. معنی	۲۱۲
۲۰۳. معنی	۲۱۳
۲۰۴. معنی	۲۱۴
۲۰۵. معنی	۲۱۵
۲۰۶. معنی	۲۱۶
۲۰۷. معنی	۲۱۷
۲۰۸. معنی	۲۱۸
۲۰۹. معنی	۲۱۹
۲۱۰. معنی	۲۲۰
۲۱۱. معنی	۲۲۱
۲۱۲. معنی	۲۲۲
۲۱۳. معنی	۲۲۳
۲۱۴. معنی	۲۲۴
۲۱۵. معنی	۲۲۵
۲۱۶. معنی	۲۲۶
۲۱۷. معنی	۲۲۷
۲۱۸. معنی	۲۲۸
۲۱۹. معنی	۲۲۹
۲۲۰. معنی	۲۳۰
۲۲۱. معنی	۲۳۱
۲۲۲. معنی	۲۳۲
۲۲۳. معنی	۲۳۳
۲۲۴. معنی	۲۳۴
۲۲۵. معنی	۲۳۵
۲۲۶. معنی	۲۳۶
۲۲۷. معنی	۲۳۷
۲۲۸. معنی	۲۳۸
۲۲۹. معنی	۲۳۹
۲۳۰. معنی	۲۴۰
۲۳۱. معنی	۲۴۱
۲۳۲. معنی	۲۴۲
۲۳۳. معنی	۲۴۳
۲۳۴. معنی	۲۴۴
۲۳۵. معنی	۲۴۵
۲۳۶. معنی	۲۴۶
۲۳۷. معنی	۲۴۷
۲۳۸. معنی	۲۴۸
۲۳۹. معنی	۲۴۹
۲۴۰. معنی	۲۵۰
۲۴۱. معنی	۲۵۱
۲۴۲. معنی	۲۵۲
۲۴۳. معنی	۲۵۳
۲۴۴. معنی	۲۵۴
۲۴۵. معنی	۲۵۵
۲۴۶. معنی	۲۵۶
۲۴۷. معنی	۲۵۷
۲۴۸. معنی	۲۵۸
۲۴۹. معنی	۲۵۹
۲۵۰. معنی	۲۶۰
۲۵۱. معنی	۲۶۱
۲۵۲. معنی	۲۶۲
۲۵۳. معنی	۲۶۳
۲۵۴. معنی	۲۶۴
۲۵۵. معنی	۲۶۵
۲۵۶. معنی	۲۶۶
۲۵۷. معنی	۲۶۷
۲۵۸. معنی	۲۶۸
۲۵۹. معنی	۲۶۹
۲۶۰. معنی	۲۷۰
۲۶۱. معنی	۲۷۱
۲۶۲. معنی	۲۷۲
۲۶۳. معنی	۲۷۳
۲۶۴. معنی	۲۷۴
۲۶۵. معنی	۲۷۵
۲۶۶. معنی	۲۷۶
۲۶۷. معنی	۲۷۷
۲۶۸. معنی	۲۷۸
۲۶۹. معنی	۲۷۹
۲۷۰. معنی	۲۸۰
۲۷۱. معنی	۲۸۱
۲۷۲. معنی	۲۸۲
۲۷۳. معنی	۲۸۳
۲۷۴. معنی	۲۸۴
۲۷۵. معنی	۲۸۵
۲۷۶. معنی	۲۸۶
۲۷۷. معنی	۲۸۷
۲۷۸. معنی	۲۸۸
۲۷۹. معنی	۲۸۹
۲۸۰. معنی	۲۹۰
۲۸۱. معنی	۲۹۱
۲۸۲. معنی	۲۹۲
۲۸۳. معنی	۲۹۳
۲۸۴. معنی	۲۹۴
۲۸۵. معنی	۲۹۵
۲۸۶. معنی	۲۹۶
۲۸۷. معنی	۲۹۷
۲۸۸. معنی	۲۹۸
۲۸۹. معنی	۲۹۹
۲۹۰. معنی	۳۰۰
۲۹۱. معنی	۳۰۱
۲۹۲. معنی	۳۰۲
۲۹۳. معنی	۳۰۳
۲۹۴. معنی	۳۰۴
۲۹۵. معنی	۳۰۵
۲۹۶. معنی	۳۰۶
۲۹۷. معنی	۳۰۷
۲۹۸. معنی	۳۰۸
۲۹۹. معنی	۳۰۹
۳۰۰. معنی	۳۱۰
۳۰۱. معنی	۳۱۱
۳۰۲. معنی	۳۱۲
۳۰۳. معنی	۳۱۳
۳۰۴. معنی	۳۱۴
۳۰۵. معنی	۳۱۵
۳۰۶. معنی	۳۱۶
۳۰۷. معنی	۳۱۷
۳۰۸. معنی	۳۱۸
۳۰۹. معنی	۳۱۹
۳۱۰. معنی	۳۲۰
۳۱۱. معنی	۳۲۱
۳۱۲. معنی	۳۲۲
۳۱۳. معنی	۳۲۳
۳۱۴. معنی	۳۲۴
۳۱۵. معنی	۳۲۵
۳۱۶. معنی	۳۲۶
۳۱۷. معنی	۳۲۷
۳۱۸. معنی	۳۲۸
۳۱۹. معنی	۳۲۹
۳۲۰. معنی	۳۳۰
۳۲۱. معنی	۳۳۱
۳۲۲. معنی	۳۳۲
۳۲۳. معنی	۳۳۳
۳۲۴. معنی	۳۳۴
۳۲۵. معنی	۳۳۵
۳۲۶. معنی	۳۳۶
۳۲۷. معنی	۳۳۷
۳۲۸. معنی	۳۳۸
۳۲۹. معنی	۳۳۹
۳۳۰. معنی	۳۴۰
۳۳۱. معنی	۳۴۱
۳۳۲. معنی	۳۴۲
۳۳۳. معنی	۳۴۳
۳۳۴. معنی	۳۴۴
۳۳۵. معنی	۳۴۵
۳۳۶. معنی	۳۴۶
۳۳۷. معنی	۳۴۷
۳۳۸. معنی	۳۴۸
۳۳۹. معنی	۳۴۹
۳۴۰. معنی	۳۵۰
۳۴۱. معنی	۳۵۱
۳۴۲. معنی	۳۵۲
۳۴۳. معنی	۳۵۳
۳۴۴. معنی	۳۵۴
۳۴۵. معنی	۳۵۵
۳۴۶. معنی	۳۵۶
۳۴۷. معنی	۳۵۷
۳۴۸. معنی	۳۵۸
۳۴۹. معنی	۳۵۹
۳۵۰. معنی	۳۶۰
۳۵۱. معنی	۳۶۱
۳۵۲. معنی	۳۶۲
۳۵۳. معنی	۳۶۳
۳۵۴. معنی	۳۶۴
۳۵۵. معنی	۳۶۵
۳۵۶. معنی	۳۶۶
۳۵۷. معنی	۳۶۷
۳۵۸. معنی	۳۶۸
۳۵۹. معنی	۳۶۹
۳۶۰. معنی	۳۷۰
۳۶۱. معنی	۳۷۱
۳۶۲. معنی	۳۷۲
۳۶۳. معنی	۳۷۳
۳۶۴. معنی	۳۷۴
۳۶۵. معنی	۳۷۵
۳۶۶. معنی	۳۷۶
۳۶۷. معنی	۳۷۷
۳۶۸. معنی	۳۷۸
۳۶۹. معنی	۳۷۹
۳۷۰. معنی	۳۸۰
۳۷۱. معنی	۳۸۱
۳۷۲. معنی	۳۸۲
۳۷۳. معنی	۳۸۳
۳۷۴. معنی	۳۸۴
۳۷۵. معنی	۳۸۵
۳۷۶. معنی	۳۸۶
۳۷۷. معنی	۳۸۷
۳۷۸. معنی	۳۸۸
۳۷۹. معنی	۳۸۹
۳۸۰. معنی	۳۹۰
۳۸۱. معنی	۳۹۱
۳۸۲. معنی	۳۹۲
۳۸۳. معنی	۳۹۳
۳۸۴. معنی	۳۹۴
۳۸۵. معنی	۳۹۵
۳۸۶. معنی	۳۹۶
۳۸۷. معنی	۳۹۷
۳۸۸. معنی	۳۹۸
۳۸۹. معنی	۳۹۹
۳۹۰. معنی	۴۰۰
۳۹۱. معنی	۴۰۱
۳۹۲. معنی	۴۰۲
۳۹۳. معنی	۴۰۳
۳۹۴. معنی	۴۰۴
۳۹۵. معنی	۴۰۵
۳۹۶. معنی	۴۰۶
۳۹۷. معنی	۴۰۷
۳۹۸. معنی	۴۰۸
۳۹۹. معنی	۴۰۹
۴۰۰. معنی	۴۱۰
۴۰۱. معنی	۴۱۱
۴۰۲. معنی	۴۱۲
۴۰۳. معنی	۴۱۳
۴۰۴. معنی	۴۱۴
۴۰۵. معنی	۴۱۵
۴۰۶. معنی	۴۱۶
۴۰۷. معنی	۴۱۷
۴۰۸. معنی	۴۱۸
۴۰۹. معنی	۴۱۹
۴۱۰. معنی	۴۲۰
۴۱۱. معنی	۴۲۱
۴۱۲. معنی	۴۲۲
۴۱۳. معنی	۴۲۳
۴۱۴. معنی	۴۲۴
۴۱۵. معنی	۴۲۵
۴۱۶. معنی	۴۲۶
۴۱۷. معنی	۴۲۷
۴۱۸. معنی	۴۲۸
۴۱۹. معنی	۴۲۹
۴۲۰. معنی	۴۳۰
۴۲۱. معنی	۴۳۱
۴۲۲. معنی	۴۳۲
۴۲۳. معنی	۴۳۳
۴۲۴. معنی	۴۳۴
۴۲۵. معنی	۴۳۵
۴۲۶. معنی	۴۳۶
۴۲۷. معنی	۴۳۷
۴۲۸. معنی	۴۳۸
۴۲۹. معنی	۴۳۹
۴۳۰. معنی	۴۴۰
۴۳۱. معنی	۴۴۱
۴۳۲. معنی	۴۴۲
۴۳۳. معنی	۴۴۳
۴۳۴. معنی	۴۴۴
۴۳۵. معنی	۴۴۵
۴۳۶. معنی	۴۴۶
۴۳۷. معنی	۴۴۷
۴۳۸. معنی	۴۴۸
۴۳۹. معنی	۴۴۹

پیشگفتار

پوپولیسم مفهوم چندضلعی و مناقشه‌برانگیزی است برای توصیف، تحلیل و حتی انتقاد برخی رفتارها و پدیده‌های سیاسی.

پوپولیسم چیست؟ و متقابل با کدام الگوی تحلیلی قرار دارد؟ مختصات معرفت‌شناختی و روش‌شناختی پوپولیسم چیست و بسترهای ظهورش کدام‌اند؟ از چه نوع مسائل و گرایش‌های سیاسی سخن می‌گوید؟ و سرانجام رویکرد دین در این باره چیست؟

این گفت‌وگوها می‌کوشد بدون ارزش‌گذاری و انتساب‌های مستقیم، نگاه جست‌وجوگر مخاطبان خود را درباره اینچنین مسائل سیاسی کشورمان در سال‌های اخیر درباره پوپولیسم گفته شده، روشن کند و زاویه‌ای متفاوت فراروی فهم و تحلیل مسائل کنونی جامعه بگشاید.

مرکز پژوهش‌های جوان با هدف تعمیق و ارتقای معرفت‌های نخبه‌پروری، ارائه نظام‌واره فکری و معرفی الگوهای رفتاری برای نسل نو فعالیت می‌کند و مفتخر است با ارائه این اثر و آثار همسو، سهمی در نوآوری، گره‌گشایی و پاسخ‌گویی به اقتضائات و نیازهای فکری، فرهنگی و اجتماعی مخاطب جوان، در قلمرو اندیشه اسلامی و نظام جامع دین داشته باشد.

این مرکز در کنار چهار پژوهشکده دیگر پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی فعالیت دارد. تلاش‌های مؤثر مرکز در قالب گروه‌های علمی «بینش و اندیشه»، «مطالعات فرهنگی و اجتماعی»، «نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی»، «اخلاق، تربیت و روان‌شناسی»، «سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی»، «آداب و هنر» و «دفتر ادبیات دینی» انجام می‌پذیرد.

سطح کتاب پیش روی اندیشه است؛ مخاطبان «کتاب اندیشه» کسانی‌اند که به سبب بی‌خوشی را تعالی بخشیده و بر فرازی فراتر از مقطع کارشناسی قدم نهاده‌اند. چنین مخاطبانی کمتر از ۲۸ بهار را تجربه کرده‌اند. این گروه در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۹۹ آقای دکتر عبدالوهاب فراتی^۱ برای اجرای گفت‌وگوها و تنظیم تدوین کتاب *پوپولیسزم: در گفت‌وگو با اندیشمندان*، تولید مباحث سودمند این نشست را به دیون گفت‌وگوهای علمی با آقایان دکتر منصور میراحمدی، دکتر عبدالافروغ، دکتر علیرضا شجاعی‌زند و دکتر داوود فیرحی می‌داند؛ همچنین زحمات ارزیان علمی کتاب آقایان دکتر مسعود پورفرد و علیرضا عیسی‌نیا را ارج می‌نهد. امید است که دریافت پیشنهادهای شما خواننده گرامی اعلام می‌گردد.

گروه نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی

مرکز پژوهش‌های جهان اسلام

۱. عبدالوهاب فراتی در سال ۱۳۴۸ در شوشتر متولد شد. او دانش‌آموخته حوزه علمیه قم است و دکترای علوم سیاسی خود را نیز از دانشگاه باقرالعلوم گرفته است. وی هم‌اکنون استادیار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در قم است. دانش سیاسی در حوزه علمیه قم، روحانیت و سیاست، و روحانیت و تجدد، در کنار ده‌ها مقاله علمی دیگر، بخشی از مهم‌ترین آثار و موضوعات فعالیت‌های علمی عبدالوهاب فراتی است.

مقدمه

پوپولیسم، یکی از مفاهیم مناقشه‌برانگیز دوره ما شده است که هر از گاهی در تمایل به توصیف برخی از رفتارها و پدیده‌های سیاسی به‌کار می‌رود. برخی بدانند که تعریف دقیقی از آن ارائه دهند، افکار و رفتار دیگران را به پوپولیسم متصف می‌کنند و آن را نشانه روشنی از رویه‌های سیاسی نمی‌دانند.

پوپولیسم چیست و در غیریت به چه خوبی تحلیل می‌شود؟ شرایط و بسترهای ظهور پوپولیسم کدام‌اند؟ مختصات پوپولیسم از نظر معرفت‌شناسی و روش‌شناسی چیست؟ اینکه می‌تواند پوپولیسم بیماری دموکراسی‌های نارساست، یعنی چه؟ آیا نگرش ضد استبدادگری در پوپولیسم از مختصات آن است یا اینکه در ایران چنین شده است؟ نسبت نهادهای مدنی، رابطه دولت با مردم، شعارهای کلیدی، و... در دولت‌های پوپولیستی چه می‌شود؟ پوپولیسم از تمایل و نشانه‌چه نوع دولت است؟ گروهی برای ما سخن می‌گویند؟ سخن و تمایل آن دولت و گروه، مثبت است یا منفی؟ یا اینکه عنوان عامی است که بار ارزشی خاصی ندارد و می‌تواند مصداق‌های متفاوتی به خود گیرد؟ و بالاخره اینکه نظرگاه دین

در این باره چیست؟ و چگونه می‌خواهد به مؤمنان در مواجهه با چنین دولت‌هایی مساعدت کند؟ اینها پرسش‌های متعددی است که به بسیاری از آنها در این اثر پاسخ داده خواهد شد.

در این مقدمه بدون اینکه به تحلیل دقیق اصطلاح پوپولیسم بپردازم یا بخواهم نسبت به آن ارزش‌گذاری کنم، تنها می‌کوشم ذهنیت خواننده این متن را با آنچه در ادبیات سیاسی کشورمان طی سال‌های اخیر درباره پوپولیسم گفته شده، آشناتر کنم و راهی به فهم مسائل کنونی‌مان باز نمایم.

۱. معنا و مفهوم پوپولیسم

پوپولیسم از واژه لاتین «populus» یا «populus» به معنای توده مردم یا عامه گرفته شده است.^۱ پوپولیسم در فارسی معادل واژه‌های عوام‌گرایی و مردم‌باوری استعمال شده است، دارای چند ویژگی کلی به شرح زیر است:

۱. جلب پشتیبانی مردم با توسل به وعده‌های کلیشه‌ای و معمولاً تحت کنترل رهبر فرهمند و شعارهای ضدامپریالیستی؛
۲. پیشبرد هدف‌های سیاسی، مستقل از نهادها و احزاب و عوام‌با؛
۳. بزرگداشت و مقدس‌داشتن مردم به اعمال فشار مستقیم بر حکومت؛

۱. علی آقابخش و مینو افشاری‌راد؛ فرهنگ علوم سیاسی؛ ص ۲۶۴.